

Серед дорослої птиці було виявлено 16 % серопозитивних щодо *Mycoplasma gallisepticum* особин та близько 8 % особин, серопозитивних щодо сальмонел групи Д. Результати серологічних досліджень відносно сальмонельозів групи Д були підтверджені бактеріологічно. З проб посліду птиці виділено епізоотичну культуру *Salmonella Enteritidis*. Носіями обох збудників одночасно виявились фазани сріблясті та домашні кури, австралійській гусак-чирок.

Зважаючи на той факт, що розповсюдження хвороб птиці, спричинених збудниками з родини *Enterobacteriaceae* має епідемічний аспект – вони складають найбільший потенційний ризик для здоров'я людини (у разі контамінації збудниками продуктів птахівництва) – ми провели окремі розрахунки щодо кількості виявлення цих інфекцій у порівнянні з іншими. Окрему увагу приділяли виявленню випадків асоційованого перебігу бактеріозів і мікоплазмозів птиці.

Висновки. 1. Аналіз епізоотичної ситуації в птахогосподарствах Сходу України за 2012 р. свідчить про те, що серед бактеріальних інфекцій переважають ентеробактеріози.

2. Встановлено, що у 30,5 % випадків мікоплазмоз реєструвався в асоціації із сальмонельозом, ешерихіозом, нейсеріозом, стафілококозом та інфекційним бронхітом птиці.

3. Близько 10 % усіх хвороб припадає на сальмонельози, три чверті з яких спричиняються серотипами сальмонел, що є потенційно небезпечними не тільки для сільськогосподарської птиці, але й для людини.

Список літератури

1. Anon, N. *Mycoplasma today* [Text] / N. Anon // Poultry Tribune. – 1989. – Vol. 95, № 2. – P. 34–36.
2. Characterization of the mycoplasma conjunctivitis epizootic in a house finch population in the Southeastern USA [Text] / S. Roberts [et al.] // J. Wildlife Dis. – 2001. – Vol. 37, № 1. – P. 82–88.
3. Current respiratory disease problem and the probes in chicken [Text] / S. Hasan [et al.] // Pakistan Vet. J. – 2002. Vol. 22, № 1. – P. 17–20.
4. Damages caused on broiler chickens by the induced action of *Mycoplasma gallisepticum* and *Escherichia coli* [Text] / O.D. Rodrigues [et al.] // Rev. Brasil. Med. Vet. – 2001. – Vol. 23, № 6. – P. 240–243.
5. Population Dynamics of *Salmonella enterica* Serotypes in Commercial Egg and Poultry Production [Text] / Steven L. Foley [et al.] // Appl. Environ Microbiol. – 2011. – Vol. 77, № 13. – P. 4273–4279.
6. Аналіз епізоотичної ситуації щодо бактеріальних хвороб птиці в птахогосподарствах Харківської області [Текст] / О.В. Обуховська [та ін.] // Пробл. зооінженерії та вет. медицини : зб. наук. пр. / ХДЗВА. – Х., 2009. – Вип. 19, т. 1, ч. 2. – С. 123–128.
7. Болезни птиц [Текст] : учеб. пособие / Б.Ф. Бессарабов [и др.] // СПб. : Лань, 2007. – 448 с.
8. Определитель бактерий Берджи [Текст] : пер. с англ. / под ред. Дж. Хулта [и др.]. – М. : Мир, 1997. – 432 с.
9. Плитов, И.С. Индикация патогенных бактерий, циркулирующих в птицеводческих хозяйствах [Текст] / И.С. Плитов // Пробл. вет. санитарии, гигиены и экологии. – 2011. – №1 (5). – С. 63–65.
10. Результати епізоотологічного моніторингу щодо мікоплазма галлісептікум-інфекції та бактеріальних хвороб на території України [Текст] / О.В. Обуховська [та ін.] // Вет. медицина : міжвід. темат. наук. зб. – Х., 2010. – Вип. 94. – С. 182–185.
11. Рождественская, Т.Н. Микоплазмозы птиц: особенности эпизоотологии, диагностики и профилактики [Текст] / Т.Н. Рождественская, А.Н. Борисенкова, С.В. Панкратов // Рос. вет. журн. С.-х. животные. – 2006. – № 3. – С. 38–40.
12. Шурахова, Ю.Н. Этиологическая структура бактериальных болезней птиц по данным отчетов ветлабораторий Российской Федерации за 2009 год [Текст] / Ю.Н. Шурахова [и др.] // VI междунар. вет. конгр. по птицеводству. – М., 2010. – С. 102–103.

ANALYSIS OF EPIZOOTOLOGICAL MONITORING OF BACTERIAL DISEASES AGRICULTURAL, WILD AND ORNAMENTAL BIRDS IN THE EAST OF UKRAINE

Stegniy B.T., Glebova K.V., Petrenchuk E.P., Zarembo I.A., Mayboroda O.V.,

National Science Center "Institute of Experimental and Clinical Veterinary Medicine", Kharkiv

The paper presents the data of epidemiological monitoring of bacterial diseases in poultry on the territory of the East of Ukraine in 2012. There has been found that from the pathological material from poultry there were mainly isolated infections caused by Enterobacteriaceae (a total of 87,4 %). The total number of salmonella in this case was 9,6 %, the detection rate of colibacillosis increased by 2 % compared to previous years. There was determined that poultry is a source of not only host-adapted Salmonella serovars (S. Gallinarum - Pullorum), but also of those that are pathogenic to other farm animals and humans (S. Enteritidis, S. Typhimurium, S. Dublin and others). There has been found that 30,5 % of mycoplasmosis were recorded in association with Salmonella escherichiosis, neiseriosis, staphylococcosis and infectious bronchitis of birds.

УДК 636.09:619:616.98:578.832.1(477.75)

ЕПІЗОТОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ВІРУСНИХ ХВОРОБ ПТИЦІ НА ТЕРИТОРІЇ АР КРИМ

Стегній Б.Т., Музика Д.В., Стегній А.Б.

Національний науковий центр «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», м. Харків

Воротилова Н.Г., Трофімов М.М., Іонкіна І.Б.

Кримська дослідна станція ННЦ «ІЕКВМ», м. Сімферополь

Птахівництво є тією галуззю тваринництва, яка дозволяє у найкоротші строки отримати значну кількість високоякісних продуктів харчування для населення. Подальший цілеспрямований розвиток птахівництва в умовах ринкової економіки потребує забезпечення в першу чергу ветеринарного благополуччя стад. Серед різних і відповідальних ветеринарних заходів головними є профілактика основних захворювань серед птахопоголів'я, недопущення можливого занесення гострих інфекційних захворювань у господарство [1].

На сьогодні в птахівництві серед інфекційних захворювань особливо широке розповсюдження набули вірусні інфекції. Продовжують залишатися найбільш поширеними та небезпечними хворобами грип птиці, ньюкаслська хвороба, інфекційний ларинготрахеїт, інфекційний бронхіт, інфекційна бурсальна хвороба та інші [2].

Не остання роль у виникненні та розповсюдженні цих хвороб відводиться дикій перелітній птиці [3]. Не виключається загроза занесення на територію України під час сезонних міграцій перелітних птахів збудника грипу птиці, а також збудників інших вірусних інфекцій (ньюкаслська хвороба, інфекційний ларинготрахеїт та інші), і тим самим виникнення надзвичайних ситуацій, особливо в тих регіонах, які за ландшафтно-географічними особливостями є територіями ризику, і через які проходять головні міграційні шляхи диких перелітних птахів [4]. Так, географічне положення Криму, який розташований на перехресті міграційних шляхів перелітної птиці, а Азово-Чорноморський басейн є місцем весняно-осінніх зупинок і зимівлі великих скупчень дикої водоплавної птиці, сприяє

розповсюдженню небезпечних інфекцій [4]. Тому, проведення епізоотологічного моніторингу інфекційних хвороб у птахівництві має актуальне наукове, практичне, а також епідеміологічне значення. Щорічні скринінгові серологічні дослідження у птахівництві забезпечують оперативне проведення попереджуючих вірусологічних досліджень, виділення збудника та постановку діагнозу на небезпечні інфекційні хвороби.

Метою нашої роботи було провести епізоотологічний моніторинг щодо деяких вірусних хвороб серед промислової та свійської птиці на території АР Крим упродовж 2012 року.

Матеріали та методи. Епізоотологічний моніторинг промислової та свійської птиці проводили у 7 птахогосподарствах АР Крим (АТОВ «Южна-Холдінг», ДП «Птахогосподарство» АТОВ «Южна-Холдінг», ПАТ «Партизан», ВАТ «Кримплемпідприємство», СП «Октябрське», ДП «УДППЗ ім. Фрунзе НУБіП України», КФГ «Яблуко») та 6 населених пунктах АР Крим (с. Комсомольське, с. Укромне Сімферопольського району; с. Михайлівка, с. Любимівка Нижньогірського району; с. Некрасівка, с. Октябрське Советського району). З метою визначення напруженості імунітету до ньюкаслської хвороби (НХ), інфекційного ларинготрахеїту (ІЛТ), інфекційної бурсальної хвороби (ІБХ), інфекційного бронхіту (ІБ), синдрому зниження несучості (СЗН) та виявлення серопозитивності до вірусу грипу птиці (ГП) H5N1 один раз у квартал відбирали та досліджували по 25 проб сироваток крові з пташника та по 10 зразків з кожного обслуђуваного подвіря. Сироватку крові досліджували в реакції затримки гемаглютинації (РЗГА) за загальноприйнятою методикою [5] з використанням вакцинного штаму Ла-Сота виробництва Сумської біофабрики (за визначенням напруженості імунітету до НХ) та тест-системи «АвіФлуТест ІЕКВМ» (за визначенням серопозитивності до вірусу ГП H5N1).

Вірусологічні дослідження підготовленого за загальноприйнятою методикою матеріалу [6] від усіх видів птиці проводили шляхом інфікування 9–11 добових курячих ембріонів (КЕ), які отримували з ДП «УДППЗ ім. Фрунзе НУБіП України». Інокуляцію КЕ проводили за загальноприйнятою методикою в алантоїсну порожнину (АП) у дозі 0,2 см³ по 5 ембріонів на кожну пробу біологічного матеріалу. Інкубацію ембріонів здійснювали протягом 72–120 годин за температури 37,5 °С. Овоскопували двічі на добу з метою своєчасного виявлення загиблих ембріонів. КЕ, які загинули протягом доби, знищували, а загибель вважали неспецифічною. Загиблі ембріони та ті, що залишилися живими впродовж 120 годин інкубації, охолоджували за температури 4 °С протягом 8–18 годин і розтирали. Від охолоджених КЕ відбирали екстра-ембріональну рідину (ЕЕР), яку досліджували в реакції гемаглютинації з 1 % зависю еритроцитів півня. За відсутності гемаглютинації проводили ще три «сліпих» пасажі. Пробу патологічного матеріалу вважали негативною, якщо після третього «сліпого» пасажу не було виявлено гибелі КЕ та відсутня гемаглютинація еритроцитів.

Цифровий матеріал оброблено методами варіаційної статистики на персональному комп'ютері з використанням програми MS Excel [7]. Дослідження проводили в лабораторії вивчення хвороб птиці Кримської дослідної станції ННЦ «ІЕКВМ» у період 2012 року.

Результати досліджень. Результати досліджень сироватки крові від промислової птиці АР Крим наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Результати досліджень сироваток крові від птиці промислового утримання

Назва господарства	Титри антитіл, log ₂					
	ГП, H5N1	НХ	ІБХ	ІЛТ	ІБ	СЗН
АТОВ «Южна-Холдінг», с. Перове	0	9,1 ± 0,53	-	3,6 ± 0,15	2,2 ± 0,49	9,56 ± 0,5
ПАТ «Партизан», Сімферопольськ. р-н	0	4,4 ± 0,17	-	-	-	-
ДП «Птахогосп-во» АТОВ «Южна-Холдінг», с. Партизанське	0	7,1 ± 0,33	-	3,2 ± 0,13	2,6 ± 0,16	4,1 ± 0,14
ВАТ «Кримплемпідприємство», с. Залісся	0	1,1 ± 0,38	-	-	-	-
СП «Октябрське», Красногвард. р-н	0	7,9 ± 0,53	-	-	7,2 ± 0,33	4,4 ± 0,27
ДП «УДППЗ ім. Фрунзе НУБіП України», Сакський р-н	0	8,11 ± 0,45	4,2 ± 0,25	-	3,9 ± 0,28	9,9 ± 0,41
КФГ «Яблуко», Нижньогірськ. р-н	0	3,0 ± 0,71	1,75 ± 0,75	4,25 ± 1,1	3,75 ± 1,55	-
бройлери	0	5,7 ± 0,7	-	-	-	-
індики	0	-	-	-	-	-

Примітка: «-» – не досліджували

З таблиці 1 видно, що середній титр антитіл до НХ в сироватці крові курей 95 добового віку з ДП «Птахогосподарство» АТОВ «Южна-Холдінг» складав 7,1 ± 0,33 log₂, напруженість гуртового імунітету – 100 %. Титри антитіл до НХ в індики двохмісячного віку з ВАТ «Кримплемпідприємство» були низькими, а саме: 1,1 ± 0,38 log₂, за напруженістю гуртового імунітету у 10 %. Середній титр антитіл у сироватці крові курей-несучок з СП «Октябрське» складав 7,9 ± 0,53 log₂ за гуртовим імунітетом у 100 %. Титри антитіл до НХ у курчат 47 добового віку з ДП «УДППЗ ім. Фрунзе НУБіП України» були високими та складали в середньому 8,11 ± 0,45 log₂. Кількість проб сироватки крові з титрами 1:2048 складала 30 %. Середній титр антитіл до НХ в індики двомісячного віку з КФГ «Яблуко» у середньому був на рівні 5,7 ± 0,7 log₂ за гуртовим імунітетом у 100 %. Рівень антитіл до НХ у бройлерів 20 добового віку з цього ж підприємства складав 3,0 ± 0,71 log₂ за 100 % напруженістю гуртового імунітету. За дослідженням сироватки крові до вірусу ГП H5N1 від птиці з усіх птахогосподарств отримані негативні результати. При дослідженні сироватки крові на ІБХ від птиці з двох господарств – ДП «УДППЗ ім. Фрунзе НУБіП України» та КФГ «Яблуко», отримані наступні результати: 4,2 ± 0,25 log₂ та 1,75 ± 0,75 log₂ відповідно.

За серологічними дослідженнями сироватки крові на ІЛТ встановлено, що у птиці з АТОВ «Южна-Холдінг» титри антитіл склали 3,6 ± 0,15 log₂, у птиці з ДП «Птахогосподарство» АТОВ «Южна-Холдінг» – 3,2 ± 0,13 log₂, у 20 добових бройлерів з КФГ «Яблуко» виявлені високі титри антитіл до ІЛТ за середнім рівнем у 4,25 ± 0,13 log₂ (таблиця 1).

Рівень антитіл до ІБ в усіх птахогосподарствах був у межах (2,2–3,9) log₂, за виключенням показників, які отримані при дослідженні сироватки крові від 273 добової птиці з СП «Октябрське», де він складав 7,2 ± 0,33 log₂.

За визначенням рівня антитіл до вірусу СЗН отримані підвищені показники у двох птахопідприємствах АР Крим – АТОВ «Южна-Холдінг» (9,56 ± 0,49 log₂, кількість проб з високим титром антитіл (1:512 і вище) дорівнює 70 %) і ДП «УДППЗ ім. Фрунзе НУБіП України» (9,9 ± 0,41 log₂, кількість проб з високим титром антитіл (1:512 і вище) дорівнює 80 %). У курей-несучок з інших птахопідприємств рівень антитіл до СЗН був у межах нормативних показників.

За серологічними дослідженнями сироваток крові від свійської птиці щодо НХ, ГП H5N1, ІБХ, ІЛТ отримані результати, які наведені в таблиці 2. Дані результати свідчать про відсутність серопозитивності до ГП H5N1 та НХ в усіх досліджених зразках. Проте,

Розділ 3. Епізоотологія та інфекційні хвороби

виявлені діагностичні титри антитіл до ІБХ: у качок та курей з с. Любимівка Нижньогірського району на рівні $3,1 \pm 0,28 \log_2$ і $2,3 \pm 0,15 \log_2$ відповідно, у качок з с. Михайлівка Нижньогірського району на рівні $3,6 \pm 0,31 \log_2$, при чому в трьох пробах рівень антитіл до вірусу ІБХ складав 1:32, у качок та курей з с. Некрасівка Советського району на рівні $2,8 \pm 0,25 \log_2$ і $2,3 \pm 0,21 \log_2$ відповідно, у качок та курей з с. Октябрське Советського району на рівні $3,08 \pm 0,43 \log_2$ і $2,4 \pm 0,16 \log_2$ відповідно. У курей з с. Комсомольське Сімферопольського району виявлені підвищені титри антитіл до ІБХ, а саме: $3,83 \pm 0,32 \log_2$. Також виявлені діагностичні титри антитіл у птиці з вищезазначених населених пунктів до ІЛТ: від $0,9 \log_2$ у курей з с. Укромне Сімферопольського району до $2,8 \log_2$ у качок з Нижньогірського району. За дослідженням сироватки крові від декоративних голубів з с. Урожайне Красногвардійського району та з міста Сімферополь серопозитивності до ГП, ІБХ, ІЛТ не виявлено, однак виявлені титри антитіл до НХ та ІБ у голубів з міста Сімферополь у межах $5 \log_2$.

Таблиця 2 – Результати досліджень сироваток крові від свійської та синантропної птиці

Назва господарства	Титри антитіл, \log_2				
	ГП, Н5Н1	НХ	ІБХ	ІЛТ	ІБ
с. Любимівка, Нижньогірський район					
качки	0	0	$3,1 \pm 0,28$	$2,8 \pm 0,2$	-
кури	0	0	$2,3 \pm 0,15$	0	-
с. Михайлівка, Нижньогірський район					
качки	0	0	$3,6 \pm 0,31$	$2,8 \pm 0,2$	-
кури	0	0	0	$2,4 \pm 0,16$	-
с. Некрасівка, Советський район					
качки	0	0	$2,8 \pm 0,25$	$2,3 \pm 0,26$	-
кури	0	0	$2,3 \pm 0,21$	$1,9 \pm 0,35$	-
с. Октябрське, Советський район					
качки	0	0	$3,08 \pm 0,43$	$2,75 \pm 0,3$	-
кури	0	0	$2,4 \pm 0,16$	$2,2 \pm 0,25$	-
с. Комсомольське, Сімферопольський район, кури	0	0	$3,83 \pm 0,32$	$2,25 \pm 0,13$	0
с. Укромне, Сімферопольський район, кури	0	0	0	$0,9 \pm 0,28$	0
м. Сімферополь, декоративні голуби	0	5	0	0	5
с. Урожайне Красногвард. район декоративні голуби	0	0	0	0	0

Примітка: «-» – не досліджували

Результати вірусологічних досліджень матеріалу від загиблих голубів, які надійшли з с. Урожайне Сімферопольського району та з м. Сімферополь (вул. Мате-Залкі, загиблих курей молодок (120 діб), які надійшли з с. Комсомольське Сімферопольського району, двомісячних індиків, які поступили з КФГ «Яблуко» (Нижньогірський район), дикої птиці (нирки, чирки, кулики, чапля, лисуха, крачка, вальдшнепи), які були відстріляні з діагностичною метою в районі затоки Сиваш, декоративної птиці (червоноголової нирок, півень Антверпєнської бородатої породи, полярний гусак, голуб-якобинець, гусак породи канадська казарка, мускусна качка), з виставки в м. Сімферополь, від лебедя з ЧП «Сімферополь» (Сімферопольський район), від дикого гуся з ЧП «Ключі» (Сімферопольський район) наведені в таблиці 3.

Таблиця 3 – Результати вірусологічних досліджень свійської, синантропної та дикої птиці

Вид птиці /кількість	Місце відбору	Результати досліджень		
		Відсоток загиблих КЕ, %	Патологічні зміни КЕ	Наявність гемаглютинації/ титр, Іg
Голуби/2	м. Сімферополь	100	Гіперемія КЕ, крововиливи	+/5
Голуби/2	с. Урожайне Красногвард. р-н	100	Гіперемія КЕ, крововиливи	+/4
Кури/3	с. Комсомольське Сімферопольс.р-н	0	Набряк ембріона, печінка збільшена глинястого кольору	-/0
Індичата/6	КФГ «Яблуко» Нижньогірськ. р-н	0	Гіперемія КЕ	-/3
Ворона/2	м. Сімферополь	0	Без змін	-/0
Червоноголнірок/1	м. Сімферополь (виставка)	0	Без змін	-/0
Півень/1		0	Без змін	-/0
Полярний гусак/1		0	Без змін	-/0
Гусак канадська казарка/1		0	Без змін	-/0
Голуб-якобин./1		0	Без змін	-/0
Мускусна качка/1		0	Без змін	-/0
Лебідь/1	ЧП «Сімферополь» Сімферопол. р-н	0	Без змін	-/0
Дикий гусак/1	ЧП «Ключі» Сімферопол. р-н	0	Без змін	-/0
Нирок/2	Сиваш, Нижньогірський р-н	0	Без змін	-/0
Чирок/2		0	Без змін	-/0
Кулик/2		0	Без змін	-/0
Чапля/1	Сиваш,	25	Без змін	+/0
Нирок/2	Советський р-н	25	Без змін	+/0
Чирок/2		0	Без змін	+/0
Крачка/1		0	Без змін	+/0
Лисуха/1		25	Без змін	-/0
Вальдшнеп/4		0	Без змін	-/0

Примітки: 1 «+» – наявність гемаглютинації; 2 «-» – відсутність гемаглютинації

За даними таблиці 3 видно, що 100 % загибель ембріонів реєстрували при їх інфікуванні матеріалом від голубів з м. Сімферополь і голубів з с. Урожайне Красногвардійського району. Рівень гемаглютинінів в ЕЕР цих ембріонів складав $5 \log_2$ і $4 \log_2$ відповідно. При інфікуванні ембріонів матеріалом від курей з с. Комсомольське їх загибелі не спостерігали, однак при розтині реєстрували патологоанатомічні зміни: набряк ембріона, збільшення та зміна кольору (до глинястого) печінки.

Таким чином, за серологічними дослідженнями сироватки крові від промислової птиці встановлено низький рівень імунітету до НХ в індицат двомісячного віку з ВАТ «Кримплемпідприємство», підвищені титри антитіл до НХ у курчат 47 денного віку з ДП «УДППЗ ім. Фрунзе НУБіП України», високі титри антитіл до ІЛТ у 20 добових бройлерів з КФГ «Яблуко», підвищені титри антитіл до СЗН у двох птахопідприємствах АР Крим – АТОВ «Южна-Холдінг» і ДП «УДППЗ ім. Фрунзе НУБіП України». За дослідженням сироватки крові до вірусу ГП Н5N1 від птиці з усіх птахогосподарств отримані негативні результати. При дослідженні сироватки крові від свійської (качки, кури) не імунізованої птиці отримані позитивні результати щодо ІБХ та ІЛТ; виявлено серопозитивність до НХ та ІБ від голубів з міста Сімферополь ($5 \log_2$).

За вірусологічними дослідженнями 100 % загибель ембріонів реєстрували при їх інфікуванні матеріалом від голубів з м. Сімферополь і голубів з с. Урожайне Красногвардійського району. Рівень гемаглютинінів в ЕЕР цих ембріонів складав $5 \log_2$ і $4 \log_2$ відповідно. При інфікуванні ембріонів матеріалом від курей з с. Комсомольське їх загибелі не спостерігали, однак при розтині реєстрували патологоанатомічні зміни в печінці. Досліди щодо вірусологічних досліджень матеріалу від птиці з Нижньогірського та Советського районів тривають.

Висновки та перспективи подальших досліджень. 1. Епізоотологічний моніторинг щодо вірусних хвороб птиці, проведений у птахогосподарствах АР Крим, вказує на відсутність циркуляції збудників ГП Н5N1, НХ, ІБХ, ІЛТ, ІБ серед промислового поголів'я птиці. Однак, виявлені підвищені титри антитіл до СЗН в двох птахогосподарствах АР Крим – АТОВ «Южна-Холдінг» і ДП «УДППЗ ім. Фрунзе НУБіП України».

2. При визначенні епізоотичної ситуації щодо збудників ГП Н5N1, НХ, ІБХ, ІЛТ, ІБ серед свійської птиці шляхом проведення серологічного моніторингу, встановлені діагностичні титри антитіл до ІБХ у не вакцинованих курей-молодок з с. Комсомольське Сімферопольського району, до ІБХ та ІЛТ – у качок та курей-молодок з с. Любимівка, с. Михайлівка Нижньогірського району; с. Некрасівка, с. Октябрське Советського району.

3. За вірусологічними дослідженнями в курячих ембріонах було виділено два гемаглютинуючих ізоляти від декоративних голубів з рівнем гемаглютинінів $5 \log_2$ і $4 \log_2$.

Перспективою подальших досліджень є вивчення біологічних властивостей ізолятів вірусу ньюкаслської хвороби, виділених на території АР Крим у 2012 році.

Список літератури

1. Діянов, В.В. Одноразова вакцинація птиці проти інфекційного ларинготрахеїту і ньюкаслської хвороби [Текст] : автореф. дис. ... канд. вет. наук / В.В. Діянов. – Х., 1995. – 23 с.
2. Белкина, И.В. Эффективность одновременной вакцинации птицы против инфекционного ларинготрахеита и инфекционной бурсальной болезни, против ньюкаслской болезни и инфекционного ларинготрахеита [Текст] : автореф. дис. ... канд. вет. наук / И.В. Белкина. – Л., 1991. – 24 с.
3. Музика, Д.В. Епізоотологічний моніторинг вірусних хвороб у диких птахів в Україні [Текст] : автореф. дис. ... канд. вет. наук / Д.В. Музика. – Х., 2006. – 20 с.
4. Русев, И.Т. Роль мигрирующих птиц в заносе и распространении высокопатогенного птичьего гриппа в Украине [Текст] / И.Т. Русев // Вісн. Сумського ДАУ. – 2006. – № 8 (92). – С. 29–41.
5. Manual for diagnostic tests and vaccines for terrestrial animals (mammals, birds and bees) // OIE. – Fifth ed. – 2004.
6. Вирусные болезни животных [Текст] / В.Н. Сюрин [и др.]. – М. : ВНИТИБП, 1998. – С. 308–309.
7. Лопач, С.Н. Статистические методы в медико-биологических исследованиях с использованием Excel [Текст] / С.Н. Лопач, А.В. Губенко, П.Н. Бабич. – К. : Морион, 2000. – 320 с.

THE EPIZOOTIC MONITORING OF AVIAN VIRUS DISEASES IN THE AR CRIMEA

Stegniy B.T., Muzyka D.V., Stegnyy A.B.

National Scientific Center «Institute of Experimental and Clinical Veterinary Medicine», Kharkiv

Vorotilova N.G., Trofimov M.M., Ionkina I.B.

Crimean Experimental Station of the NSC «IECVM», Simferopol

The paper presents results of monitoring studies of avian influenza, Newcastle disease, infectious bronchitis, infectious bursal disease, infectious laryngotracheitis, Egg Drop Syndrome among birds of the AR Crimea. There has been obtained negative results for avian influenza in all the investigated samples. Seropositivity to Newcastle disease and infectious bronchitis in fancy pigeons at the level $5 \log_2$ has been determined. There has been defined high titers of antibodies to Egg Drop Syndrome in laying hens of two poultry farms in the AR Crimea. There has been received diagnostic titers of antibodies to viruses of bursal infectious disease and infectious laryngotracheitis in unvaccinated chickens and ducks from Nizhnegorsky and Sovietsky regions. By virologic research there has been identified two isolates of Newcastle disease virus from dead fancy pigeons.